

Het keerpunt

Mijn ouders gaan met de trein naar de verjaardag van mijn nichtje in Den Haag. Hun kleinkind wordt zeven! Mijn moeder verheugt zich enorm op dit soort dagen omdat ze weer eens ‘andere praat’ heeft. De gesprekken met mijn dementerende vader worden vlak en hebben weinig inhoud. Hij onthoudt niets meer en neemt zelf amper initiatief tot een gesprek. Hooguit als het gaat om praktische zaken die direct geregeld moeten worden, zoals een sleutel vinden, een apparaat inschakelen, zijn kleding zoeken. Hij kan geen boeken meer lezen, al is hij nog voor spek en bonen lid van een vrienden-leesclub over filosofische boeken. Hij heeft stapels uittreksels liggen van de boeken maar kan geen inhoudelijke gesprekken meer voeren omdat hij niet onthouden kan waar het over gaat. Voor mijn moeder is het heerlijk om familieleden te spreken, te genieten van de kleinkinderen en haar ritme even te doorbreken.

Mijn vader vraagt op de feestdag zelf steeds hoe laat het is en of ze al terug moeten met de trein. Op de terugweg in de trein voorbij Utrecht moet mijn vader naar het toilet en mijn moeder wijst de weg. Hij komt daarna maar niet terug. De trein is Driebergen-Zeist al voorbij. Mijn moeder gaat in de trein zoeken. Hij heeft vast het plekje in de trein niet meer kunnen vinden en zoekt nu naar haar. Maar hoe ze ook door de trein loopt, ze vindt hem

niet. Er zit ook niemand meer op het toilet. Na enige tijd spreekt ze de conducteur aan en vraagt of hij iemand met zijn signalement heeft zien uitstappen. Inmiddels is de trein Ede-Wageningen voorbij. Mijn moeder reist door naar Arnhem, haar overstapstation. Eerst wacht ze nog wat treinen af, maar als mijn vader niet komt, schakelt de conducteur collega's in en vervolgens de spoorwegpolitie. Het signalement wordt op alle stations afgegeven. Hij kan onderweg zijn uitgestapt op Driebergen-Zeist of Ede-Wageningen, hij kan ongemerkt zijn doorgereisd naar Nijmegen. Het signalement wordt later van een foto voorzien.

Mijn moeder wordt opgevangen met koffie en wacht trein na trein af, maar er komt geen echtgenoot en geen bericht dat hij is gevonden. De spoorwegpolitie vraagt of er iemand in haar huis kan gaan zitten voor het geval hij daar toch naar toe komt of belt. De buurvrouw wordt ingeschakeld om in het huis van mijn ouders telefooncentrale te spelen. Als het al bijna half acht is, belt mijn moeder ons, haar kinderen, pas op. Ze probeert zich onder controle te houden, maar de spanning is te horen in haar stem. Ik bel met de buurvrouw, met mijn broer en zus. We willen zoeken, we willen iets doen, we willen mijn moeder steunen en tegelijk kunnen we niets doen omdat de informatie te beperkt is. Waar is mijn vader in vredesnaam?

Waarom is hij uitgestapt zonder mijn moeder? Is hij niet vreselijk in paniek? Heeft hij wel op tijd iets gegeten – hij is diabetes patiënt? Heeft hij geld bij zich? Ik zou Ede-Wageningen af willen zoeken of heel Nijmegen. Maar misschien is hij in Driebergen-Zeist uitgestapt. Na overleg besluiten we dat mijn broer van Den Haag naar mijn moeder reist om haar bij te staan. Hij is de kalmste van ons drieën, de meest nuchtere. Mijn zus is inmiddels

naar station Arnhem onderweg – voor niets – want mijn moeder wordt door de politie thuisgebracht. De auto van mijn ouders staat nog bij het plaatselijke station.

We redeneren wat af met elkaar. Zal hij op een bankje zitten? Zal hij wat kopen? Zal hij aan de wandel gaan? Lopen is wel wat hij vaak en graag doet, maar waarheen in Godsnaam? Als het donker wordt, worden we bedrukker. Gelukkig is mijn broer bij mijn moeder, desnoods de hele nacht. Op een gegeven ogenblik ga ik toch mijn bed opzoeken, al weet ik dat ik niet zal slapen. Ik leg mijn mobiel naast me en blijf piekeren: in gedachten zie ik mijn vader slapend op een bankje. Ik zie hem door zijn diabetes verslapen. Ik zie hem in paniek mijn moeder zoeken. Zal hij mensen aanspreken of zullen ze hem mijden en eng vinden? Hoe zou ik omgaan met een vreemde man in mijn wijk die wat verward op straat rondloopt?

Laat die avond komt het verlossende telefoontje: hij is gevonden. Hij zit in Leersum. Vermoedelijk is hij in Driebergen-Zeist uit de trein gestapt en heeft hij vanaf daar het fietspad langs de hoofdweg gevolgd naar Leersum, 14 km lang. In het donker heeft hij iemand die nog even naar zijn auto moest de weg gevraagd naar zijn woonplaats. Dat vond deze man vreemd. Het was nog heel ver, zeker geen loopafstand in het donker. Misschien kwam mijn vader ook verward of vermoeid over. Op internet vond de man een politiebericht over mijn vader. Het signalement klopte helemaal: de korte baard, de beige broek, de blauwe jas en het type schoenen. Mijn vader kon zijn eigen telefoonnummer nog geven of had het bij zich. Zo werd mijn moeder opgebeld. Dolgelukkig en opgelucht.

Mijn broer en mijn moeder stappen in de auto om hem op te halen in Leersum. De politie is ook geïnformeerd

en komt gelijktijdig aan in Leersum om te kijken of het verhaal sluitend is. Het echtpaar dat mijn vader binnen heeft genodigd, heeft hem 's nachts nog van een warme maaltijd voorzien, omdat ze hadden gelezen bij het politiebericht dat mijn vader zijn eten hard nodig heeft als diabetespatiënt. Mijn vader is zich van geen kwaad bewust als mijn moeder hem komt halen. Hij zit van de maaltijd te genieten alsof het de gewoonste zaak van de wereld is.

Na dit voorval wordt het ons als familie duidelijk dat mijn vader in een ernstig stadium van dementie is aangekomen en dat er maatregelen genomen moeten worden. Door het voorval zelf richt onze eerste aandacht zich op apparatuur om mijn vader niet meer kwijt te raken. Maar die is er nooit gekomen. Waar mijn vader het voorval na twee dagen vergeet, is dit voor ons het keerpunt in zijn ziekte. Met een minimum aan informatie duikelen we in een ingewikkeld jaar, waarin alles in een stroomversnelling komt.

Welk spoor?

*Zomaar stapte jij de trein uit
Waar dacht je heen te gaan?
Ging je met de stroom mee?
Wilde je een wandeling maken?
Was je je vrouw kwijt?*

*Zomaar liep jij eindeloze kilometers
Zocht je de weg naar huis of naar je werk?
Zocht je naar je vrouw?
Had je geen honger of dorst?
Was je niet bang?*

*Wat gebeurt er in je hoofd
als je wegloopt?
Welk innerlijk moeten?
Wat denk je?
Wat zoek je?
Wat wil je?*

*Steeds vaker
ben je weg
en raken wij
en jij
het spoor bijster*